Број 126. У Новом Саду у недељу 9. јуна 1902. Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељка и дана за светом.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од нетка цена је: за цела године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Сметње правилном раду сабора.

Оно што смо изнели у нашем јучерањем чланку, потврдило се. Патријарху Георгију није озбиљно стало, до рада овог сабора, него шта више, смета правилном и брзом току саборског рада.

Тек је у јучерањој седници саборској, подељен међу посланике извештај саборског одбора. Али како?

Само извештај саборског одбора од г. 1897. до 1902. Али овај сабор нема да прегледа само те извештаје, него и оне ранијих година, које је требао да прегледа сабор од 1897. године а није их могао прегледати, јер беше одгођен. Ти ранији извештаји, нису подељени посланицима овога сабора.

Да то буде, зато се требао побринути патријарх, као председник саборског одбора. Но он се није побринуо. А кад је упитан зашто? одговорио је, да су те извештаје добили пре 5 година посланици прошлог сабора. Јел то разлог? Све што има на овом сабору да се посвршава, то треба изнети пред њега.

Истина патријарх је попустио и рекао: што има старих егземплара, поделиће међу посланике, а у колико нема, даће се штампати, то је још нова два три дана времена.

Па не само то. Него патријарх није дао никако штампати: Извештај школског савета. Тако опширан извештај требало је штампати. И сабор је тек морао наредити, да се штампа. А извештај митрополитског савета није ни изнесен пред сабор. И митрополитски савет је орган саборски Сабор га је бирао, и он је дужан да поднесе извештај сабору. Тек у посланици морали тражити, да се и тај извештај поднесе сабору.

Ето, тако је дочекао патријарх сабор. Са празним рукама. Са нештампаним и неподнесеним извештајима. А то све значи одуговлачење.

И док није штампан цео извештај саборског одбора, док није штампан извештај школског савета, а извештај митрополитског сабора није ни поднет сабору, дотле је патријарх тражио, да се штампа адреса, која је прошла одбор у коме су биле заступљене све странке, која је кратка и која је позната била посланицима.

Никад се до сад адреса није штампала. Но сад је то тражено зато, да сабор не ради оно што је готово, а оно што баван тога требао да ради, није му приправљено.

Сабор треба пре свега да узме у претрес извештаје својих одбора. Оних одбора, које је он бирао, које је он поставио да буду глава автономије, док он није код куће. И до сад ни један од тих извештаја немају саборски посланици у целини, штампан у рукама.

Камо то води, јасно је. Шта се с тим хоће, казали смо још јуче. Све ово није случајно. Ко све ово промотри у целости, мора бити на чисто с тим, да патријарх Георгије чини сметње правилном саборском раду.

Сабор опет чини све могуће, да те сметње отклони, али све то стаје и времена и новца.

Полако излази све на видело. И показаће се све то још јасније. Но на кога ће се због свега овог на крају сломити кола, видећемо ускоро.

Нацрт адресе већине

АДРЕСНОГ ОДБОРА

СРПСКОГ НАРОДНОГ ЦРКВЕНОГ САБОРА*)

1902.

Ваше Царско и Краљевско Апостолско Величанство!

Премилостиви Господару!

Превишњим решењем Вашег Величанства од 5. марта 1902. године сазван је и састао се овај српски народно-црквени сабор 26. маја о. г. у Ср. Карловцима. И чим се конституисао, прво и прво је једнодушно закључио, као представник народа српског митрополије карловачке, да поднесе изјаву непоколебиве верности и оданости Вашему Царскому и Краљевскому Апостолском Величанству и превишњем владалачком дому.

Народ је српски ову своју непоколебиву верност и оданост засведочио свагда, како у данима среће, тако и у данима тешким и судбоносним. У овом тренутку, кад је реч Преузвишеног Повереника Вашега Величанства, упућена сабору 30. маја о. г. разагнала дугогодишњу зебњу и страховање народа нашег, овај верни и одани српски народно-црквени сабор припада престолу Вашег Величанства овом смерном захвалницом на милостивим речима, које га оживљују и улевају му нова духа и снаге.

Нека дозволи Ваше Величанство, да се овај сабор највишим поштовањем захвали на очинској доброти и старању Вашега Величанства и безусловној благонаклоности и потпори високе владе о чему је извештен овај сабор саопштењем Његове Преузвишености, краљева повереника.

И дозволите Ваше Величанство, да се овај српски народно-црквени сабор у име народа српског најусрдније захвали, што је Ваше Величанство поклонило пажњу жељама и молбама, које су се са свију страна из крила српскога народа јављале, ради сазива овога сабора, и што је Ваше Величанство омогућило, да се наш српски народно-црквени сабор на законити рад свој састане.

Ваше Величанство!

У препонизним представкама посланика прошлог српског народно-црквеног сабора; у препонизним представкама стотинама српских православних црквених општина; у препонизним представкама народних зборова, које је Ваше Величанство изволело благонаклоно узети у обзир, наведени су изреком главни разлози, који проузроковаху досад неповољно стање и разне трзавице у нашој народно-црквеној автономији.

У часу овом, кад овај верни српски народни црквени сабор стоји на прагу озбиљног и тешког рада свога, на који га рад позива очинска брига Вашега Величанства, за уређење и осигурање српске народне црквене автономије, — буди нам дозвољено, да погледамо само у напред, тврдо уверени, да ће од сад у току законитог рада, бити искључене све даље повреде наше народне црквено школске автономије, а да ће се санирати оне повреде, које су јој до сада нанесене.

Овај сабор разумео је саопштење Његове Преузвишености повереника Вашег Величанства тако, да ће и нашем сабору бити потпуно сачувано свако његово право, законом ујемчено, и да ће највиши

*) Адреса радикалне странке.

ПОЉИСТАК.

Како је вел.-бечкеречки „посланик“ др. Милош Ђорђевић, водио своје кортеше на сабор и шта је тамо било?

Била је већ ноћ, кад се господар кортеш вратио са сабора. Чим стиже кући, поче узбуђеним гласом: Жено забрави врата! Јеси ли забравила? Добро! Угаси свећу! Јеси ли је угасила? Добро! А сад хајд у буџак...

Жена се упрепастила. Ај несретниче. Та ти си донео машину, што прави бацке. Бадава си ти мени говорио: — Идем у Карловце на сабор, да кортешујем. Водите бајаги др. Ђорђевић. Одмах сам ја знала, да је ту друго посреди. Ти да кортешујеш на сабору?! Таман!

Истину ти говорим, водио нас је. И тамо смо били. И требали смо да ручамо где и посланици, и да гледамо да нас што питају, а ми сваком да одговоримо: Господо, ми смо из Великог Бечкерека и дошли смо да видимо вашу правду. А ми вам кажемо као Срби и Душанови потомци, да је избор др. Ђорђевића у Великом Бечкереку био законит. За то можемо метнути руку у ватру.

— Па јесте ли казали?

— Да како! Ја сам био већ скоро распла као једног старог попа. И он је већ говорио: Хм, хм! Кад онај други, та знаш га какав је, поче да говори: — А ја ћу метнути моју главу у воду, да је избор био законит. — Поп поче на то да се смеје, и не би ништа од његова плача. Све ћу ти причати жено, све, само да нас не чује ко.

— Та ко ће нас чути у овом мраку и буџаку, а још забрављена врата.

— Дакле слушај. Двојицу је повео др Ђорђевић са собом, а двојици је казао: — Дођите само колима, све ћу ја платити.

На путу смо били весели и говорили свакоме: — Ми смо из Великог Бечкерека, а идемо у Карловце на сабор, да видимо како ће да оверове нашег посланика високопочитајемог др. Ђорђевића.

У Карловцима смо после чекали два и по дана и кортешовали. Ја сам одмах видео, да ће бити слаба вајда. Бадава је мени др. Ђорђевић говорио: — Цело Српство, и цео свет, упире данас очи у мене! Ја сам видео, да ту није чисто.

Кад ми је понестало новаца, почнем га тражити. Но нема га у Карловцима, него ми кажу: отишао је у Нови Сад. Хајд за њим у Нови Сад. Напитам за њега, и чујем да је код др. Вучетића. Одем тамо, а они шушкају.

После ме пита др. Вучетић: Како је у Карловцима!

Мени не изгледа добро! кажем ја. Та ти сви знају боље, како је текао код нас избор, но ми Бечкеречани. Та ти знају и из каквих смо тањира јели изборни паприкаш. Један дебели господин, чак из Славоније, почео по имену да ми говори све оне, који су гласали, а нису имали права.

Ништа то, каже мени др. Ђорђевић. Јеси ли ти видио оног господина, с којим сам разговарао? То је Вучетић. Томе видиш долазе сви посланици на савет. С тим сам ја удесио како треба, па да будем потврђен...

Дође пред сабор и наша Бечкеречка ствар. Онај дебели господин устаде, подиже прст у вис и рече: Пункт први. Па диже други прст у вис: Пункт други. Па онда трећи, па ти, десети. Неколико је пути изређао све прсте на руци, а још није свршио све пунктове, који говоре против нашег избора. Ух! Па све онако отворено, одсечено, као на пању.

Устаде и наш господин Ђорђевић. Помоз Боже! рекох ја у себи. Истина, боље би било да га други брани, ал се још једнако уздам, да га је научио др. Вучетић, како треба.

— Па јел лепо говорио?

— Ух мани жено, ако Бога знаш. Каже: ја браним народ! А после тога је говорио, да наш народ хоће да дели што је црквено. Та нисмо ми Боже опрости грехе дефрауданти. Па

државни надзор и у нашој автономији бити исти онакав, као што је у автономији православне румунске цркве, која се развија под мудром и праведном владавином Вашег Величанства, и по томе, да ни у нашој автономији: ни законодавство, ни управу, ни судство неће реметити мешање државне надзорне власти.

Ово је правац, у којем би се могли развијати наши автономни послови, без трзавица мирно и правилно; нарочито ће то наступити онда, ако се наш народни црквени сабор буде сазивао у року, како то закон прописује, сваке треће године, а ванредно по потреби, јер је баш несазивање сабора, тог најважнијег фактора у нашој народно-црквеној автономији, изазивало трзавице, неправилности па напослетку и раздор.

Ваше Величанство!

Пословима, што су сада најпречи овоме сабору, и који су административне нарави, овај ће сабор приступити озбиљно, разборито и савесно.

Особито ће се старати, да се руковање народно-црквеног имања и фондова удеси, да то имање и фондови буду и сачувани и помножени, да би од сад прорачуни могли подмиривати и наше повећане културно просветне потребе те тиме одговорити захвалности према претцима и дужности према потомцима.

Завршно прегледање досадањих дугогодишњих рачуна извршиће овај сабор најсавесније, те да удари основ правој контроли, која је до сада била толико запуштена у нашој автономији. А и у свем и свачем другом сабор ће овај поставити и изводити начело најстрожије автономне контроле, да зајамчи правду, а онемогући сваку странпутицу и пристрасност.

Стараће се овај сабор, да народно-црквене власти дођу у склад са сабором, који представља целину народа и цркве, и да те власти по закону и правди све недостатке уклоне, који постоје у администрацији наше народне црквене и школске автономије.

После овога и оваког рада сабор овај очекује, да ће поправити прилике и створити услове, како би се повратило поштовање о поверење према врховним органима цркве и автономије наше и уклониле противности. Највернији сабор овај верује и нада се, да је заиста дошло већ време, да се на основу закона, правица и правде пронађе она чврста, правилна и законита основа, што ће створити одавна жељену могућност, да се догради, прошири и учврсти наша народно црквена автономија, која је до сад још једнако непотпуна, не дограђена и потресена у основима својим.

Саборском одбору, који поверењем овог сабора изабран буде, биће понајпреча дужност, да приправи сабору за претрес нов елаборат, односно поправке и допуне оних наших автономних уредаба, без којих, исправака те уредбе даље постојати не могу.

Верни сабор овај отпочеће по томе законодавни рад свој са најдубљим уверењем, да ће се у доба закона, правде и правице поступити и према народу српском и овоме народно-црквеном сабору, законито и уставно. Овај сабор ће се у правилним приликама упустити у организаторни рад с пуним убеђењем да ће му се пружити јамство, да ће на основу врховног надзора, висока влада поднети Вашему Величанству сваки саборски елаборат на потврду у целости, без икаквих измена а за случај, да се који елаборат не удостоји превишње потврде — да ће се тада са примедбама вратити за времена сабору на поновно претресање.

Ваше Величанство!

Српска народна црквено школска автономија сродила се и срасла је с нашим народом и прешла му управо у крв.

Српски народ је уживао ту своју автономију и у оно давнашње неуставно доба, и показао је и онда да је био зрео, да је ужива.

Верни и одани сабор овај нада се, да она права, која су данас ујемчена другим автономијама у краљевини Угарској, неће бити закраћена ни српској народно-црквеној автономији.

Наша св. православна црква не само допушта, него наређује и прописује, да сви верни њени учествују у спољашњој управи цркве, по силама својим, те ни са ове стране неће уређење наше автономије наилазити на тешкоће и сметње.

Сабор овај и цео народ српски уверен је, да његова у свако доба засведочена верност и оданост према краљу и држави, а и осим тога државним законима ујемчена једнакост, не може подносити, да најстарија автономија у држави не буде ма у чему равноправна са другима.

Ваше Величанство!

Верни сабор овај приступа раду своме са чврстом намером и одлуком да докаже, како је способан за озбиљан и успешан рад и да од тога рада не преза. У тај рад свој унеће своју најбољу вољу, најбоље знање и умење и све то у најпоузданијој вери, да ће се тиме показати достојан превишње милости и очинске бриге Вашега Величанства и поклоњеног му поверења народног.

Одлучни у том и таковом раду истрајати до краја, кличемо из свег срца нашег и дубине душе:

Да живи Ваше Величанство, премилостиви Господар наш!

Да живи прејасни владалачки дом!

Нацрт адресе мањине

АДРЕСНОГ ОДБОРА

СРПСКОГ НАРОДНОГ ЦРКВЕНОГ САБОРА*)

1902.

Ваше Царско и Краљевско Апостолско Величанство!

Премилостиви Господару!

Вјерно одани српски народно-црквени сабор који се, сазван превишњим ријешењем Вашега Величанства од 5. марта о. г, састао 26. маја у Карловцима, приступајући раду своме, сматра за прву своју дужност, да изјави од предака нашљеђену, у добру и у злу засвједочену непоколебљиву вјерност и оданост у њему заступљеног српског народа према Вашем Величанству и прејасном владалачком дому.

Вјерно одани сабор овај искрено захваљује на благовољењу и очинској бризи Вашега Величанства, што је српски народ митрополије Карловачке сазивом овог сабора дошао сада у положај, да на пољу народно-црквенога и просвјетнога живота може вршити своја, државним законима зајамчена автономна права.

У увјерењу, да је највиша жеља и воља Вашега Величанства, да се коначно уреди и осигура правилан развитак нашег народно-црквеног живота, моли овај вјерно одани сабор Ваше Величанство, да буде увјерено, да ће најсрећнији бити овај сабор, ако у току свога законитога и слободнога рада у духу зајемчених и неприкосновених права српскога народа узмогне одговорити очинским интенцијама Вашега Величанства.

Вјерно одани сабор овај сматраће за најсветији свој задатак, да још потпуно несређене одношаје у нашем народно црквеном и просвјетном животу уреди на корист цркви, школи, народу и драгој отаџбини нашој. Он приступа своме тешком и озбиљно раду с том живом жељом и тврдом намјером, да стојећи на становишту законом признатог самосталног располагања и управљања у спољашњим црквеним и свима народно-просвјетним и на њих односећим се имовинским пословима, догради нашу автономију, и нашем народно-црквеном животу обезбиједи слободан и правилан развитак, који је до сад немогућан био због незаконитости и непрекидних повреда, са стране државне власти и њених органа нашој народно-црквеној автономији нанесених, које ће сабор овај слободан бити у свој смјерности нарочитом препонизном преставком изнијети Вашем Величанству и против којих ће молити заштиту Вашега Величанства као врховнога заштитника права и закона.

Захваљујући на очинској бризи Вашега Величанства и милостивој дозволи за сазив овога сабора, молимо Ваше Величанство, да благоизволи примити израз хомагијалне вјерности и неограничене одности овога сабора и свега српског народа у земљама круне св. Стевана.

Да Бог поживи и благослови Ваше Царско и Краљевско Апостолско Величанство!

У Карловцима, 7. (20.) јуна 1902. г.

Вашем Величанству вјерно одани

Српски Народни Црквени Сабор.

*) Адреса самосталне странке.

Српски народни црквени сабор.

Саборска седница 7. (20.) јунија 1902.

Председник отвара седницу у 10 сати. Перовођа М. Соларић чита записник јучерашње седнице.

Др. Ж. Миладиновић примећује на записник, да је тражио, да се и извештај саборског одбора од

је говорио како су непоштени они, који се туже против његова избора. А неки му посланик довикну: Опасно је говорити о поштењу, бар вами! Па је онда др. Ђорђевић, говорио како њега волу Шлезингер и Полаковић, и волу нашу цркву и школу, па ако су и радили за њега и плаћали за њега, није то ништа...

Ух жено, жено, не могу ти казати све шта је натрабуњао. Говори све неке ствари, које сам негди читао, само не знам где.

Ал, кад устаде за тим један посланик, па други, па трећи; доста је било. Један му каже: Овако као ви овде, ни један српски посланик није осрамотио српски народ. А стар сте човек, није лепо. Други каже: Ми смо самостални хтели и за вас да гласамо, ал после овог вашег говора, нема више ни разговора. Та могао би наопако неко помислити, да смо и ми такви, као ви. Устаде трећи, па све лепо, па све фино, а овамо као да га туца у авану.

Мени би доста, те потегни од срамоте из сабора напоље. Све мислим пише ми на челу, да сам и ја гласао за њега. Али јест. Кад изађем у ходник, а оно загушило. Читава гомила посланика побегла из сабора. у ходник, да не мора гласати за дра Ђорђевића. И направи се читава гужва.

Од једном испаде и он из саборнице напоље. Поцрвенео као кувани рак, а зној га облио, те цури с њега, као киша са стреје. Видим ја где тражи по џепу мараму, ал место мараме извадио из џепа новине, те се брише. Брише се, а и не зна у забуни чим се брише.

Сви се стадоше смејати, а онда се већ и ја сетим, да сам у »Бранику« читао многе ствари, које је др. Ђорђевић говорио у сабору. А др. Ђорђевић само говори: Извините господо, опростите господо, ја нисам хтео никога вређати...

Но све бадава! После чујем ја, да је за њега гласало само — три посланика, а међу њима два патријархова калуђера из двора. Кажу, да тако што не дочека ни један српски син.

Кад смо путовали кући, а ми се ошваљили. И кад нас питају: Одакле сте? не кажемо као пре: — Ми смо из Великог Бечкерека, а идемо у Карловце на собор, да видимо како ће да оверове нашег високопочитајемог посланика дра Милоша Ђорђевића! Него кажемо: Ми смо из Бечкерека. А кад нас питају из којег Бечкерека? а ми кажемо: из Малог Бечкерека. А кад нас питају где смо били, а ми казујемо: Били смо у Новом Саду да тражимо...

Но један господин нас је познао па нам упаде у реч и каже: О људи, људи, пре три дана сте били из Вел. Бечкерека, а сад сте из Малог. И пре сте ишли у Карловце, а сад сте били у Н Саду. Па велите да сте тражили нешто. Хајд, хајд, даље вас и не питам, јер сте сигурно и нашли што сте тражили...

Кад човек престаде причати, и само још хукну, онда му жена рече: А шта ћемо сад? Ја мислим да се селимо од срамоте.

— Где? пита је човек.

— Па у Бачку.

— Ако ћемо ми у Бачку, онда наш др. Ђорђевић треба бар у Америку.

1892.—1897. поднесе сабору. Даље примећује, да није био његов предлог нити дра М. Михајловића, да се изашљу изасланици на поновне изборе посланичке, него је то предлог верификационог одбора.

Председник: Данас ће перо водити Ј Воркапић, а бележити имена говорника др. М. Бабић.

Председник: На дневном је реду расправа о адреси Његову Величанству. Но примећујем, да се о том предмету неће моћи расправљати, јер није као опсежнији предмет штампан по §. 14. пословника саборског.

Др. С. Милетић: Чудновато ми долази, што високо председништво то тражи. То није био обичај ни досад у сабору.

Др. М. Михајловић изјављује, да је дао нацрт адресе већине саборске епископату и појединим странкама. Није противан, ако се нађе за потребно, да се нацрти штампају.

Епископ Митрофан изјављује, да је примио нацрт адресе од дра М. Михајловића. Али признаје да оваки поднесци треба да долазе од патријарха епископима, а не од епископа патријарху.

Др. М. Михајловић: Кад је о сабору 1897. био референт мањине није давао нацрт ником, него се само у сабору прочитао.

Председник пита, да ли га сабор сматра за председника. Ако сматра, онда се поднесци могу само њему дати, а не може се по пословнику обилазити.

Др. Ж. Миладиновић: Председништво мења мишљење. Прво је тражило, да се нацрти штампају, ма да нема за то прецеденса, а сад тражи нешто друго. Хоће да му се предлози поднесу пре седнице саборске. То му је просто одуговлачење. Протестира против оваког држања председникова. (Патријарх се смеје. — Миладиновић: То није ни мало смешно! — Патријарх: Мени јесте. — Негодовање).

Председник: Њему је адреса важан предмет и не може да схвати, да ће се о адреси моћи гласати како ваља, кад предлог није добро проучен. Он не ради овде на одуговлачењу. Међу тим сабор не мора стојати без рада, јер има предмета, који се могу данас прећи.

Др. Ј. Радивојевић-Вачић не сматра адресу као обичан предлог, који потпада под 14. §. пословника. Засебан одбор адрески спремио је нацрте. Он види, да се овим одуговлачењем много дангуби, а штампањем нацрта биће излишних трошкова.

Др. С. Милетић пита председништво, који су разлози руководили ово исто председништво, да о прошлом и претпрошлом сабору није тражило, да се нацрт адресе штампа?

Председник не зна да ли се нацрт штампао. А не зна ни разлоге, ако се није штампао. (Др. С. Милетић: Дакле ну шћију!)

Др. Б. Илијић: Погрешно је, што би патријарх да се одели од епископата. Кад је члан епископата добио нацрт, добили су га сви без разлике. У осталом, председник није над сабором, него у сабору.

Др. Л. Секулић пита, зар се може који предлог сматрати за важнији, од предлога за адресу. Тражи, да је званично извештен о сваком важнијем предлогу. Не може се о предлогу изјаснити, кад га није проучио. Позива се на §. 14. пословника. Свакако треба да се нацрти штампају, макар на 24 сата унапред.

Др. Б. Медаковић: Не уважава предлог Секулићев. Тражи, да се нацрти прочитају, а сутра да се о њима расправља.

Др. М. Бабић противан је том, јер се тако исто може сутра наћи, да ко предложи какав нов нацрт. То има свако право. Хоћемо ли и онда дати у штампу?

Др. М. Мушицки позива се на питање дра Милетића. Кад на то питање није добио позитивна одговора, одговор се сам намеће. Сабори нису сматрали нацрт адресе као предлог по §-у 14. пословника. Адрески одбор нема предлога, него два нацрта. Не може се узети, да је у сабору увек један нацрт адресе и да се износи као предлог одбора, него како људи имају разних жеља, тако могу и у адреси на више начина да прозборе. По том адресе нису предлози. Тражи, да се приступи расправи о адреси.

Др. В. Муачевић побија навод Мушицков, да не може поједини посланик поднети нацрт о адреси. То право има одбор за адресу.

Др. М. Бабић: Сваки посланик посепце има право да поднесе нацрт адресе, баш као и одбор за адресу.

Др. Ж. Миладиновић: Велико је питање, да ли је нацрт, кад би се узео као предлог, могао сматрати да је опсежан, како то пословник тражи и како је то председник нагласио. Тога ради не сме рад одуговлачити. По пословнику предлози морају бити и важнији и опсежнији. Питање о штампању дошло је касно. То је требало учинити, кад је био избор одбора за адресу, па би до сад било све у реду. Чудно му је, да се председник у прошлој седници онако добро сећа граваминалне адресе у сабору од 1897., а не сећа се, да нацрти по пракси досадашњих сабора нису штампани. Побија Секулића, да су сабори досад некоректно радили. Није сваки предлог једнак. Адресни одбор има више од 10 чланова, те већ по том, не може потпасти под §. 14. Није за прекидање расправе о адреси, него да се одма данас расправља, а можда и доврши.

Др. М. Михајловић пристаје да се штампа, и ако види, да немају право они што траже да се штампа. Није пак вољан да се сабору пребацује, да се у том можда што кријумчарски радило или се бојало, да се пред ширу публику изађе. Жели само да се одмах штампа, како би се што пре приступило расправи адресе.

Прима се овај предлог др. М. Михајловића.

Д. Стојшић: Као председник финансиског одбора моли сабор, да одреди дневнице и путни трошак посланицима; даље перовођама и квестору. Одбор предлаже, да буде по досадањем обичају. — За посланике да буде дневница 10 круна.

Др. А. Рокнић предлаже перовођама двоструку дневницу. — Прима се.

Др. М. Михајловић предлаже, да квестор добија 4 круне дневно, а тако и писари. — Прима се.

Председник пита, је ли одбор за дневни ред зготовио предмете?

Др. Ђ. Красојевић: Није могао спремити, кад не зна ни које су поднесци.

Председник подноси извештаје и молбе, 98 на броју.

Др. М. Михајловић предлаже, да се одбор за дневни ред у споредној соби споразуме о предлогу за дневни ред. — Прима се. Одбор одлази да се саветује.

Председник диже седницу за четврт сата.

Д. Ж. Миладиновић изјављује, да одбор за дневни ред, није могао опширан и тачан ред саставити, јер није имао поднеске на расположењу. Кад их добије, учиниће. А за сад предлаже оваки дневни ред: 1. Расправа о адреси Њег. Величанству. 2. Извештај Саборског Одбора. 3. Извештај Српског Народног Школског Савета. 4. Избор Саборског Одбора, чланова Школског Савета и Митрополитског Црквеног Савета.

Др С. Милетић: Међу поднесцима сабору није опазио да има и извештај Митроп. Црквв. Савета. Држи, да је оправдано, да га сабор добије, кад има права, да му бира чланове. Тражи, да се и овај извештај изиште и ствари на дневни ред. — Прима се.

Председник затвара седницу у 1 сат по подне и заказује седницу за сутра у 10 сати.

Политички преглед.

Угарски сабор Јуче су у сабору прочитана два краљевска писма У њима се одгађа сабор до 6. октобра п. н. Барабаш вели, да је тиме, што је сабор одгођен краљевским писмом, одузето право да се сабор може сазвати, кад то 20 посланика писмено затраже. Када са Аустријом тече расправа о животном питању, хоће да угарско заступство изиграју овим ручним писмом. Председник га опомиње, да се тако не сме говорити о једном краљевском писму, које се оснива на потпуно уставном праву. Барабаш износи, да је устао против министра председника, који је премапотписао то писмо и пита га, какви су га важни разлози руководили, да сабор одгађа краљевским писмом. Сел одговара, да га нису руководили никакви политички разлози. Хтео је да влада и посланици мирно, без икаква узнемиривања проведу овај одмор. Преговори о поравнању тећи ће истим током, којим су и до сада текли. Све једно је дакле у тој ствари, да ли је сабор на окупу или није. Тиме је и седница завршена и посланици су се опростили и пожелили један другом пријатан одмор.

Јади српске раје. У Ст. Србији и опет је отпочела хајка на Србе. Насиља су учестала, а што је значајно, Турци и турски чиновници изједначили су се у томе са Анаутима, шта више, хоће да их надмаше. Изнећемо један догађај по српским листовима који се у Приштини не давно збио, па ће се већ из њега јасно видети, чему су све изложени Срби Старе Србије и Македоније.

У Приштини живе два побратима Турчина Мехмед-Алија, жандармериски потпоручник и Иљаз ефендија комесар полицијски, чија се и служба, своди на гоненье и утамањивање Срба. И захваљујући протекцији приштинскога муфтије, ни длака им на глави не фали. Пре неколико дана један Србин механџија женио сина, па сазвао своје пријатеље и знанце на весеље, које је било до у ноћ трајало. Пред акшам дође Мехмед Алија са још пет Турака оружаних до зуба у кућу домаћина и то без позива. Како уђе он распореди своје људе овако: двојицу метну пред кућњи излазак, а двојица стану пред врата од собе где су се гости частили, а пети са њим седне у зачеље, и Мехмед-Алија му нареди да напуни своју мартинку па чим Цига не одсвира нешто људски да му је скреше у груди. Овај напуни мартинку и и извади нож па га забоде у свирачеву виолину Није дуго потрајало а Мехмед-Алија дохвати пушку и рече да хоће да гађа у таван, што донесе страх у домаћина и госте, те га стадоше молити да се окане шенлука сада. У тај мах уђе један од сватова, момак леп и млад, те позва Цигане да иду у женске одаје да свирају, а Алија дрекну на свога друга да пуца на свата што му ремети весеље и пир. Младић поскочи на врата да побегне, али га на вратима дочекаше она два стражара и оборише га на земљу, и стадоше га кундацима тући. Прискочи и бесни официр те га стаде ногама газити. Место веселе свирке, песме и поскочице, сад настаде писка и кукњава. Свати стадоше бежати, али их на вратима дочекају Мехмед-Алијини људи те их кундачки тукоше. Алија је сејирио метајући из пушке и револвера, ружећи веру ђаурску. То му није било доста, хтео је да учини још нешто а то је да осрамоти младу, тражећи да је води и лице да јој обљуби те ноћи... Свати који су се разбегли, стадоше запомагати и викати полицију у помоћ, али полиције нигди ни од корова. У зло доба прискочише неке комшије Турци те спасоше од срамоте целу кућу... Те ноћи био је дежуран побратим Мехмед Алијин Иљаз ефендија, који се добро чувао да се појави у српској механи и ако је преко двеста пушака те вечери избачено. Овоме доиста не треба тумачења.

ДОПИСИ.

Каменица, 7. јуна 1902. Дана 6. (19.) овог месеца случајно сам се нашао у Срем. Карловцима, те пошто је била саборска седница, том приликом одем у саборницу. На дневном је реду била расправа: Незаконити избор у В. Бечкереку, г. др. Милоша Ђорђевића, којом је приликом поменути г. др. при правдању и брањењу свога незаконитог мандата себе до крајности обрукао а народни попос за срце ујео, кад је добацио саборској већини, односно српском народу, да је руља народна поверовала људима данашње саборске већине, да ће они ако изабрани буду поделити народна добра и народне фондове. Доктор поменути вели, за то је народ и дошао у онаком броју из најудаљенијих крајева митрополије да дели. Да то не стоји што је г. др. Милош Ђорђевић нагласио сведочи најбоље народно држање, приликом последњих избора за српски народно-црквени сабор од 75 народних посланика, који су изабрани у 50 и више изборних срезова. Народ је показао да није руља која иде да пљачка, и која не зна шта хоће, већ да је то народ, који је свестан свога позива, који би могао да служи за пример и г. др. Ђорђевићу, јер на толиким изборима где су се скупљали људи у један изборни срез из 30 до 40 села, разна сталежа и странака нигде никаквог изгреда ни нереда није било.

А шта да рекнемо за народно држање при отварању сабора, где је очевидац био и г. др., где је народ поврвио из најудаљенијих крајева карловачке митрополије, ал не да дели народна добра и народне фондове, како то вели госп. др. Ђорђевић, већ да види отварање тог давно жељеног сабора да види људе, којима је своје поверење дао, да у име народно на српском народном црквеном сабору, раде. Дакле за време отварања сабора у Ср. Карловцима ником ни длака са главе фалила није тога дана, чиме је народ побио уображене изразе г. др. које само српском народу на част служи а нарочи-

то оном сталежу, на који је г. др. мислио, кад га је руљом назвао. А то је ратарски сталеж којем сталежу и писац ових редова припада. Св. Стеван казао је, кад су га каменисали: Господе опрости им јер незнају шта раде! Тако исто и г. др. није знао шта ради. Велим, да није знао шта дивани, кад је са оним речима удостојио српски народ. Али наравно он данашњи српски народ не познаје, мисли да је то још онај народ, у који је он некада пре 40 година као јуриста ушао, и који је веровао у његов празан разговор. Но г. дра ово је нов народ, нова генерација, која неверује празним обећањима већ делима. И како је избор г. др. Милоша Ђорђевића уништен, то мислим, да ће и браћа Бечкеречани, та руља, како ли о њој мисли г. др., која хоће да дели, да отима, знати, дати пристојну награду: свом привременом посланику, који је показао, како искрено о своме народу мисли. А ја као Србин, као човек из народа, из реда ратарског сталежа, који је сталеж г. др. удостојио оним бестидним речима, у име свог ратарског сталежа карловачке митрополије најодлучније одбијам лажне нападја.

Владимир Савић, ратар.

Вести из места и са стране.

Силом баба у рај. Из Земуна добијамо ове редове: Извештавам Вас, да су у нашем срезу у појединим општинама, општинске власти већ почеле да раде за др. Илију Вучетића, као посланичког кандидата за наш старо-пазовачки срез, а за наш народно црквени сабор. — Судећи по овоме извештају др. Илија Вучетић ће бити и по трећи пут те среће — да славно пропадне.

Афера д-ра Љубомира Павловића Угарски сабор је једногласно усвојио предлог имунитетског одбора, да се др. Љуба Павловић изда суду. Референт имунитетског одбора Имре Сивак у своме извештају сабору изнео је разлоге, због којих је једногласно закључио, да сабору предложи, да изда суду др. Љубомира Павловића. Речени одбор преслушао је др. Љубомира Павловић, који је и сам молио, да се изда суду. Но осим тога одбор су руководили и списи, које је кикиндски суд поднео. Ти списи у главном износе исказ очевидаца и сведока. 20. априла о. г. п. н. стигао је на кикиндску станицу у 3 часа после подне сегедински воз. На њему су били речени питомци, који су целог пута певали, па и на кикиндској станици, где воз стоји 10 минута. Прво су певали „Созат“, за тим „Химну“, па онда „Кошут Лајош је поручио“. За то време два дечка, од тих питомаца, Поша и Ириш, били су се из вагона сишли да пију воде. Тада је један господин, о коме очевидци па и кондуктери и шеф станице утврдише, да је то био др. Љуба Павловић, приступио деци скинуо једном с главе капу да би видео, како се овај зове. А кад је чуо име, запитао их је, какве су народности. Дечко један рече да је Мађар. А на друго питање одговори да је знао немачки, но да је заборавио. Тада је речени господин, кирио и једно и друго дете. Некоји сведоци тврде, да су у оба детета биле уши крваве усљед кирања, други веле само у једног Не слажу се ни искази, што је г. посланик све рекао, кад је децу злостављао. Но сви су сведоци сложни у томе, да је г. посланик био врло љут, кад је то чинио. По среди су две кривице. Једна по §. 172. због народносног дражења и подстицања на мржњу у погледу домољубља, а друга по §. 301. због лаке телесне озледе. — И сабор је као што рекосмо једногласно издао суду др. Љубомира Павловића. — Ми смо већ више пута изнели наше уверење да је др. Љуба Павловић у свему потпуно невин Истрага се, као што се види, брзо води и скорим ће доћи, да се једном ова загонетна ствар и судски расвлетли Уверени смо, да ће она обелоданити невиност др. Љубе Павловића.

Поднесци српском народном црквеном сабору. У један мах изнео је патријарх 98 поднесака, који су приспели за сабор. Од важнијих напомињемо: Црквена општина у Златици моли, да јој се брише дуг верозаконског приноса и саборских трошкова. Тако исто тражи мокринска општина опроштај застарелог верозаконског приноса и саборских трошкова. — Др. Михајло Полит подноси писмену оставку на чланству у Школском Савету. — Општине у Вршцу и Фердину траже, да им се дуг верозак. приноса и сабор. трошкова брише. — Општина у Араду тражи, да им Румуни врате новац и утвари црквене, које су примили неправедно — Иста општина тражи, да се манастир Ходош ревиндицира, и да се у Араду обнови владичанска столица.

Смрт саксонског краља Алберта. Као што смо у јучерашњој „Застави“ јавили, у петак, је умро саксонски краљ Алберт. Рођен је био 1828. год. на престо је ступио био после смрти свога оца Јована 1873. године. Учествовао је у врло многим ратовима, и познат је био као добар војник и војсковођа. Но старао се и за вештину и саксонску књижевност. Био је и страстан ловац а начин живота му је био доста једноставан. Био је добар католик и много је волео своју веру. Тело његово пренеће се у недељу у Дрезден, где ће се у католичкој цркви сахранити. Био је у сродству са талијанским, енглеским и нашим двором. Њега је на престолу наследио, његов најмлађи брат Ђ рђе, који је такође већ 70 година. У пркос својој великој старости примио се круне. Познат је као добар говорник по и као јак католик.

Освећење друштвене заставе у Руми. Пишу нам из Руме: Српско певачко друштво у Руми, спрема ове године у очи Ивана-дна, прославу освећења свога друштвеног барјака. Вршећи више од четврт столећа своју културну мисију, и борећи се непрекидно са разним материјалним и иним препонама, дуго је гајило наду, да ће временом, помоћу својих дарежљивих добротвора доћи до свога светог знамења, символа слоге и узајамне љубави, до своје друштвене заставе. И ево, скорим хоће да му се ова лепа нада испуни. Бивши председник тога друштва, покојни Теодор Богдановић, бринући се очински за напредак његов, још за живота свога наручио је диван барјак, да га у аманет преда овоме певачком друштву. Но смрт његова не допусти му, да ту племениту своју идеју остварену види. Дична пак Српкиња, супруга његова, г-ђа Александра Богдановић, која је уз верна и добра супруга свога, матерински пригрлила то друштво, није допустила, да ова, хвале вредна и племенита замисао пропадне. Она је наручену заставу искупила, и позвала одбор овдашњег српског певачког друштва, да је, као поклон њеног покојног супруга, прими. Одборници, на челу са њиховим данашњим председником посетише прошле недеље племениту даровательку, да јој у име друштва, и целог румског грађанства, најтоплију благодарност изјаве. После дирљивог говора друштвеног председника г. др. Душана Ј. Диме, лепо се добротворка захвалила на тој пажњи, и обећала, да ће још и трошкове око приређивања те прославе сама подмирити. Застава је вештачки израђена од белог финог броката, на једној је страни живописан лик св. Јована, као светитеља, крсног имена домаћег, а на другој страни изрезана је лира са гуслама, уквирена лавор-венцем. На финој и поширокој траци исписане су речи: „Теодор Богдановић румском српском певачком друштву“. На окрајцима трака и барјака трепере златне ресе. За ову прославу написао је друштвени председник лепу пригодну химну, коју је наш даровити млади уметник г. Исидор Бајић, коровођа гимназијског певачког друштва у Новом Саду, врло складно компоновао. Друштво је ово позвало најближе две суседне певачке дружине: митровачку и шабачку, на суделовање при тој свечаности, и нада се, да ће се драговољно одазвати. Осим тога, биће и остала српска певачка друштва позвана, да ако не корпоративно, оно бар кроз своје изасланике заступљена буду. Клинци за заставу, као и лире, у врло укусном формату, за чланове свију певачких друштава који присутни буду на тој прослави, наручени су у Бечу код једне фабрике, те ће за то време готови бити. На клинцима биће урезана имена разних корпорација, певачких друштава, и имена наших угледних грађана, који ће их при тој светковини у барјак укуцати. Надамо се лепом успеху и братинском одзиву, донде пак кличемо: Слава румском српском певачком друштву, које је жаром родољубља прегнуло, да овом редком прославом осветла образ целом Српству и вечан спомен покојном добротвору тога друштва, који нам у аманет остави то свето знамење! — У Руми, на први дан св. Духова 1902. г.

Један Румљанин.

Управни Одбор Матице Српске имао је у суботу 1. (14.) јуна своју седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. — Упокојеном члану Панти Л. Јовановићу из Митровице указали су присутни своје саучешће устајањем са својих места и ускликом: „Слава му!“ — По извештају фискала друштвеног др. Илије Вучетића, успешно је свршена парница против госпође Анастасије удове Недељковић, ради исплате легата од 20 000 круна. — Књиговодство јавља, да су зготовљени рачуни за г. 1901., према том се одређују испитивачи чланови Кода, Којновић и Милошев, који ће уједно прегледати рачуне о претплати за год. 1901. — Јавиће се главној скупштини и тражити одобрење, да се за неколико година укину стипендије из фонда Х. Шифмана, пошто тај фонд показује мањак. — Рачуни књижевних фондова за г. 1901. издају се на преглед пододбору, који је на ту сврху у своје време одређен био. — Благајница је изненада сконтрована и нађено је све у свом реду. — Узима се на знање извештај библиотекара друштвеног др. Јована Радонића о прегледу библиотеке Панаотовића у Митровици. — Тако се исто узима на повољно знање усмен извештај члана Тих. Остојића о бављењу свом на земљорадничкој скупштини у Митровици као изасланик Матице Српске. — Молба благајника друштвеног Данила Манојловића, да се стави у стање мира, издана је нарочитом пододбору. — Између петнаест молилаца за место поткњиговође Матице Српске изабран је као најоспособљенији једногласно Ђорђе Шилић, књиговођа штедионице у Бачкој Тополи.

Брзојави „Застави.“

Стигли 8. јуна.

Карловци. (Брзојав). Данас се читале адресе већине и мањине. Др. Мандровић изјављује, да су у адреси мањине при преписивању изостале речи: „после незаконитих препрека“, те треба једно место да гласи: Српски народ митрополије карловачке после незаконитих препрека сазивом сабора дошао је сада у положај и т. д. — За тим известилац адресе већине др. Радивојевић Вачић заступа ту адресу.

П. Мандровић, известилац одборске мањине, хоће чисту адресу лојалности, ал ће доцније изићи гравамина.

Епископат даје изјаву, у име епископата, да усваја адресу већине, ал само у оном делу, у коме се изјављује лојалност. Оно друго у многоме не одобрава. Нарочито не дели мишљење, да наша црква не само допушта, него и наређује, да сви верни учествују у спољној управи цркве по силама својим. Наша црква не наређује, него само допушта у извесним питањима.

Др. Михајловић жали што дође време, да се и опет епископат цепа од народа и даје изјаве. Моли нек епископат обележи опширније и све своје замерке да дођемо на чисто.

Др. Рокнић упозорава, на граваминалне представке посланика, општина, нарочито општине новосадске, народних зборова. То је узето на знање на највишем месту. То је изгубио референт из вида.

Епископ Михајло. Др. Михајловић насрнуо је на епископат, као на измет народа. (Вичу: Охо! То није казао). Епископат држи, да овај сабор није парламент, епископат не сматра саопштење престолном беседом. Адреса мањине не осуђује власти прошле, а то епископат не може, иначе не признаје да црква допушта но и наређује да и световњаци учествују у спољној управи цркве.

Др. Михајловић одговара, да није повода дао, да се рече, да је насрнуо на епископат. Јутрос су неки епископи тражили, да се у нацрту адресе већине не каже: не само црква наша допушта и наређује, него нека се каже: црква наша учи и допушта, па ће епископат приста ти на то место Већина је усвојила ту измену, јер није стварна. Зашто није дао епископат, но је пре тога дао изјаву? — Поп Божа Поповић, побија становиште епископата.

Будимпешта. Званичан лист доноси, да ће Његово Величанство на крунитбеној прослави у Лондону заступати надвојвода Фрања Фердинанд. Њега ће као заступника краља угарског на путу том пратити гроф Фестетић.

ЗА НАСТУПАЈУЋЕ ШКОЛСКЕ ИСПИТЕ!

„МЕЂУНЕВЕНЧЕ“

III. ЧИТАНЧИЦА СА СЛИКАМА

ЗА ВЕЋУ И МАЊУ ДЕЦУ

ПРИРЕДИО ЧИКА ЗМАЈОВА.

Препоручујемо ову ваљану дечију књигу приликом наступајућих школских испита црквено школским одборима, г. г. учитељима и пријатељима наше школске омладине као најбољи испитни дар доброј деци.

Цена је „МЕЂУНЕВЕНЧЕТУ“ 40 потура по комаду, а на више попуст од 30% за готов новац.

Поручбине отправља главни повереник друштва „Рада“

КОСТА ЛЕРА
у Н. Саду.

ВЕЛИКИ

СРПСКИ КУВАР

за српске домаћице — гостионичке куваре и куварице са 50 лепих и прикладних слика за разјашњење и углед готовљења и приређивања јела

друго прегледано и помножено издање

приредила и написала КАТАРИНА ПОПОВИЋА-МИЦИНА. Ова ваљана књига по сваку Српкињу домаћицу до сада је

у 8000 примерака растурена,

а то је нарочити доказ, да је нашла одзива и прође међу нашим вредним Српкињама.

Овај „Велики српски кувар“ одликује се особито тим, што су у њему нарочито приказана наша СРПСКА ЈЕЛА као и готовљење најфинијих јела из кујне: француске, немачке, мађарске и т. д.

Хиљада Српкиња девојака — удавача, младих домаћица и матера ваља да су захвални за срећу своју, задовољство и мир домаћи списатељки ове ваљане и сваком потребне књиге: госпођи Катарини Поповић-Мициној, која је овим много и много добра учинила, јер је упутила и наставила хиљаде Српкиња домаћица да снабдевају своју породицу са здравом и кусном храном, да избегавају излишне трошкове, да дочекају и угосте у кући својој добре госте, знанце, пријатеље, својту и родбину и да знају управљати и држати примерно кућу и домазлуке — а тиме стичу углед код других, а поштовање и задовољство код својега супруга.

Цена је „Великом српском кувару“ 2 фор. 20 нч. (4 кр. 40 пот.) а у тврдим, лепим црвеним корицама 2 фор. 60 нч. (5 кр. 20 пот.).

У Новом Саду, маја 1902. 297 3—10

Српска издавачка књижара

Браће М. Поповић,

одликована од Његовог Краљ. Височанства Господара Црне Горе КЊАЗА НИКОЛЕ I. златном медаљом за заслуге и ревносно издавање и ширење српске књиге по Српству, приликом 25-годишњице књиго-издавања.

Јавна благодарност.

Велеуважена госпођа Јулијана пл. Бота из Чакова, за покој душе блаженоупокојеног мужа Петра, бившег шк. управитеља, поклонила је месној срп. прав. вероисповедној основној школи врло леп барјак у вредности преко 200 К, на којем поклону, овим се изриче јавна благодарност од стране чаковачке срп. прав. црквено-школске општине.

У Чакову 3. (16.) јуна 1902. год.

Радивој Петровић, перовођа. — В. Шандровић, предс. црквено шк. општине.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

БРАЋЕ ЂОРЂЕВИЋА-НАНЧИЋА

у Белој Цркви (Fehértemplom)

потребује једног старијег и једног млађег помоћника, добре продавце а солидног владања. Потребно је знање српског, немачког, мађарског и романског језика. — Ступање 1. августа по рим. 343 1—1

ПРОДАЈА ШТАМПАРИЈЕ у Митровици.

Управа потписаног завода расписује овим офертуалну дражбену продају своје штампарије, бивша властника Луке Топаловића (пређе К. Трумића).

Иста је штампарија добро и комплетно уређена, има једну ручну пресу и једну за брзотисак (Hand & Snell-Presse) поред осталог обилатога материјала.

Услови продаје су повољни — радокупци нека се изволе пријавити до половине јула 1902.

УПРАВА
СРПСКОГ ЕСКОНТНОГ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА
338 3—3 у Митровици.

ПОСТОЈИ ОД 1865. ГОД.

ЈОВАН ШОМАН

КАМЕНОРЕЗАЦ

У НОВОМ САДУ

на крају дунавске улице бр. 8. преко од шеталишта.

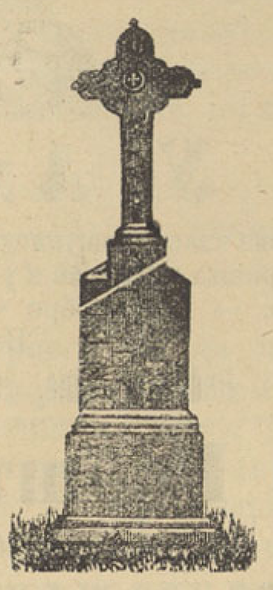

ЈЕДИНО ЗАСТУПСТВО

Беочинских фабрика цемента „UNION“

у Беочину.

Препоручујем своје велико стовариште **Роман** и **Портланд-Цемента** (каје) као и **цемент** и **мозајк-илоча** по најефтинијим ценама.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ
НАДГРОБНИХ СПОМЕНИКА.

Израђујем споменике од црвеног и сивог мрамора, сијенита, порфира, гранита, ламбрадора, као и од пешчаног камена у својој сопственој кући, те по томе их могу врло јефтино продавати.

Натписе у свима језицима

најтачније и најсолидније израђујем.

За праву позлату дајем гаранцију.

Сву каменорезачку радњу за цркве и друга зидања најтачније извршујем и по жељи достављам на њихово место опредељења. 202 19—100

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА
И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

МИЛЕНКА НИКОЛАЈЕВИЋА

У РУМИ

треба старијег способног и солидног помоћника Ступити може одма или у току од шест недеља. 341 2—2

На сваком листу водени знак.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле (Hülsen) јесте

AIDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве.

СВЕТСКИ ЕКСПОРТ! — СВЕТСКИ ЕКСПОРТ!

289 8—40

Добија се у главним и споредним трафикама

Сезона мај до октобра.

МИНЕРАЛНО И БЛАТНО КУПАТИЛО

ДАРУВАР

(Славонија).

Станица јужне жељезнице, директна свеза између Будимпеште и Беча.

МИНЕРАЛНА (ГВОЖЂЕ) И БЛАТНА КУПАТИЛА

имају на извору топлоту од 34°—35° С.

Мраморна, порцеланска и блатна купатила. Опробано лековито дејство код свију женских болести, малокрвности и ревматичких афекција.

Ново финго — оделење. Паковане са ванредно снажним минералним блатом даруварским, ванредни успех против реоме и узетости. Предувето уређење дечијега склоништа за шкрофулозну и малокрвну децу по могућству са повољним уређењем. Од римских времена овамо изврсно старо купатило у дивној долини славонских планина, коју круже брегови са свију страна. Здања купатила леже у дивноме парку. Има ваљано осветлење, музика, куглана, разне игре, кренухени и библиотека. Излети по повесничкој и романтичној околини. Дивна шетња која утиче на разонођење гостију.

Сво препитање у купалишном Хотелу, I. класа 40 фор., II. класа 30 фор, месечно Послуга стална и изврсна. За војнике и чиновнике железничке и државне попуст. Пре и после завршене сезоне олакшица у цени.

Главни купалишни лечник, **Др. Фишер,** а осим тога ординирају још два лечника и месту.

Проспекте и извешћа даје драговољно и с великом готовошћу 225 8—8 **Купалишна управа.**

УПУЈТЕ САМО

Српски „ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ“.

241 20 100

Лицитација.

Кућа под бр. 30 на главној улици где је дућан г. Матића оправљаће се са сокака, за зидарски посао расписује се оферт-на лицитација а оферте ваља до 16. (29.) јуна 1902. потписаном председнику предати. Нацрти за тај посао могу се видети у општинској писарници.

Даље ће се у кући бр. 1879. до Св. Саборне цркве у општинску писарницу преиначити две собе а извештај о преинаци даје лично председник и тај оферт ваља предати председнику до 29. јуна.

Из седнице црквеног одбора српске православне црквено школске општине у Новом Саду 7. (20.) јуна 1902

Паја Ћурчић, књиговођа. — **Петар Попадић,** председник. 347 1—1

Књиговођа!

који је свршио трговачку школу и радио већ дуже времена у којем новчаном заводу, вешт српском, хрватском и немачком језику, тражи се. Годишња плаћа 1800 круна. Јамчевина 1800 круна. Првенство имаду они, који су вешти стастављању закључних рачуна. Односне молбе са сведоџбама нека се до 30. јуна 1902. поднесу: **Равнатељству штедног и заложног удружења у Митровици.** 350 1—2

---

1 20—

ГВОЖЂАРНИЦА

М. ВУЛПЕ, Нови Сад.

Темеринска улица бр. 12.

ПРОДАЈА УГЉА.

Препоручује своје добро снабедевено стовариште гвожђарског еспапа као: *Гвожђа, осовина, ланаца, фуруна, плеха, ексера, окова за зграде, столарског, коларског и ковачког алата и велики избор кухинског посуђа. Даље*

100 кгр. најфинијег буковог дрвета угља . . . . . 6 кр. — п.

100 кгр. I. врсте врдничког угља . . 2 кр. 20 п.

од 50 кгр. на више безплатно у кућу стављено 1 кгр. дрвеног угља 12 потура.

Папира за **покривање куће. (Dachpappe)** 10 □ метара 294 8—20

№	2	3	4	5
Кр.	4.50	3.70	3.20	2.40

Тачна солидна и брза послуга, јефтиније него игде.

Лепота госпођа

може се постићи, усавршити и одржати са најбољим препаратом

ФЕЛДЕШОВОГ

МАРГИТ-КРЕМА

који је хемијски чист, а без живе и олова, са свим нешкодљив и без масти.

Законом заштићен.

Ова светско призната помада за лице за неколико дана уклања **пеге, флеке, бубуљице, питфресере** и друге **болести на кожи.** Глача боре и уклања богиње, даје лицу белу, глатку и нежну боју.

НАЈБОЉЕ СРЕДСТВО

ЗА ЧУВАЊЕ ЛИЦА ОД СУНЦА И ВЕТРА.

ЦЕНА: мале тегле 1 кр., велике тегле 2 кр. **Маргит-пудер** (у три боје) кр. 1·20. **Маргит-сапун** 70 п., **Маргит-паста за зубе** 1 кр., **Маргит-водица за лице** 1 кр.

Од патворења се чини грађанство пажљиво.

Поштом уз поузеће (per Nachnahme) или уз претходну пошиљку своте разашиље произвођач:

KELEMEN von FÖLDES, Apotheker, Arad.

Може се добити у свакој апотеци и дрогериј ској парфимеријској радњи. 138 12—20

ГЛАВНИ ДЕПО У Н. САДУ,

у апотекама:

Гавре Плавшића, Богосл. Хеса и Јована Вујића.

Рихтеров **Anker-Pain-Expeller**

Liniment. Capsici compos

је старо опробано кућевно средство, које се већ од преко 83 године као поуздан лек против **костобоље, реуме и назеба** употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом **„Richter“** — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: **Јосифа пл. Терека**, апотекара у **Будимпешти.**

F. Ad. Richter & Cie., k. u. k. Hofl. Rudolstadt.

708 27—28

ЛИПИК

У СЛАВОНИЈИ

◄ КУПАТИЛО ПРВОГ РЕДА. ►

Једини топли јодно-алкални извор (64° C.) на копну.

Одликовано: Будимпешта 1885. и 1896., Лондон 1893., Беч 1894., Рим 1894., Брисел 1897. год. са првим наградама.

Станица лоњске жељезнице (преко Дугосела). Из Будимпеште полазак држ. жељезницом, фиуманским брзим возом. у 7 сах. и 15 мин. у јутру, стиже у Липик у 5½ сах. после подне. Из Румуније, Бугарске, Србије, Босне, путује се преко Брода-Новска, у свези са Сегедин-Липик у 4 сах. 34 мин. по подне, а повратак Липик-Сегедин у 8·35 сах. пре подне од маја до септембра Осим тога јужна жељезничка станица **Пакрац-Липик** преко Кањиже-Барч. Из Аустрије путује се јужном жељезницом. **Тарифа по зонама.** — На све стране дневни брзи возови.

Липички су извори са своје природне 64° C. јаке топлоте, (као Емс), а вода обилатим натроном и јодом за пиће и купање најподесније дејство код свију болести слузних **катара,** као: грла, стомака, бешике, црева итд., код рематизма, исхије и костобоље, као и код скрофулозних и крвних оболевања и т. д.

Модерно купатило, снабдевено са дивним просторијама, са кадама од порцелана и мрамора. Имаде пливаоница, уређене елегантне хотеле и сјајно украшен нов кур-салон. Санаторија за децу. Дворане за женске као и за свирку и конверзацију. Рестаурација и кафанске просторије. Шеталишта ванредно дивно уређени са базарима. Електрично осветлење свију просторија и шеталишта. Изврсна купалишна музика.

За време сезоне ординира и професор г. **Тома Маршалко. Јодна вода** управо са извора и депо за Угарску: **L. Edeskuty, Budapest.** За Аустрију: **Heinrich Mattoni, Wien. Јодне соли** добија се кров управу.

Ближа извешћа, као и проспекте даје

224 4—5 **Купалишна управа**

КУЋА

у »Петефијевој улици«, бр. 10., у Новом Саду продаје се из слободне руке за **10.400** круна. Ова свота може се и у ратама исплаћивати. За ближе упитати код г. **Андрије Хидера,** у Инђији (Срем). 334 3—3

Објашњења

о ИМАЊУ, ПОРОДИЦИ, или појединим личностима, ма где они били. савесно и поуздано даје

A. Wolffsky, Berlin

№ 37. извештавајући завод

основан 1884. године. 252 7 20

Red Star Line, Antwerpen

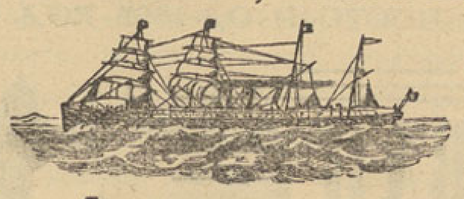

У Америку.

Прве класе поштански бродови. — Управо без претоваривања у Њујорк и у Филаделфију. — Добро препитање. — Врло добро уређене лађе. — Јефтина вожња

Извешћа даје: 7 20—38

Red Star Line. 20. Wiedener Gürtel, in Wien.

Рабштерн Мор

НОВИ САД 95 34—

пециво шљивовице и комовице

ФАБРИКА ШЕСТОСТРУКЕ СИРЋЕТНЕ ЕСЕНЦИЈЕ.

КО ТРЕБА

ЧИСТЕ ШЉИВОВЕ РАКИЈЕ

од 9½—10 гради јаке по К. 60.— за 100 литара, нека се обрати на

337 3—5 **Бачића и друга**

Јасеновац н/С.

Славонија.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

СТЕВАНА Д. ШИЋАРЕВИЋА

У ТУРСКОМ БЕЧЕЈУ.

потребује два помоћника, добре продавце и примерног владања са подпуним знањем мађарског језика. Ступити 1. јула п. р. 346 2—3

ЗА ОНЕ, КОЈЕ БОЛУЈУ ОД СТОМАКА

ВРЛО ВАЖНО!!!

Припознате 671 10—12

БРАДИЈЕВЕ МАРИЈАЦЕЛСКЕ КАПЉИЦЕ

ЗА СТОМАК.

одстрањују одма

немање апетита, бол стомака, муку, главобољу, која долази од рђавог варења, слабост стомака, поквареност желудца и т. д.

Могу се добити у свима апотекама.

Много хиљада признања и захвалности.

Цена једној флашици са упутством 40 нов. дуплој флаши 70. новч.

Главно отправништво: C. Poradu, Apotheker zum „König von Ungarn“, Wien I. Од подражавања се треба чувати, јер праве Маријацелске капљице морају имати **„заштитну марку“ и потпис.**

Треба пазити, да припознате праве Брадијеве Маријацелске капљице коштају, флашица 40 нов. дупла флашица 70. нов. дочим лажне потворене и које мање вреде продају по јефтинијој цени, по 35 н.

„Земљовересијски завод“ у Сибињу

подељује под врло пробитачним условима хипотекарне зајмове уз отплату (амортизацију) на 30½, 38 и 40½ година, у **полугодишњим** оброцима, који у себи како камату тако и **одплату главнице** садржавају.

Ови се зајмови у готовом новцу у **подпуној именовној вредности заложница** исплаћују.

Сва ближа извешћа драговољно даје и зајмове спроваћа

Б. А. Полешевић,

банкарско комисионарна радња основана 1880. год. у **Новом Саду** (Дунавска улица).

317 3—5

ЈЕДИНИ ПРАВИ ЕНГЛЕСКИ

БАЛЗАМ A. THIERRY-A АПАТЕКАРА

ПРЕГЛЕДАНО И ПРЕПОРУЧЕНО ОД ЗДРАВСТВЕНИХ ВЛАСТИ.

Паковање флаша под заштитом тргов. закона.

Овај **балзам** може се употребити споља и изнутра. Он: 1.) **Недостижив лек против свих плућних и грудних болести, ублажује катар и умањује лучење слузи, отклања кашаљ, који иде с боловима** и лечи најзастарелије болести. 2.) Од ванредногa је утецаја против запаљења грла, промуклости, против осталих болести у грлу. 3.) Коренито уклања грознице. 4.) Ванредно лечи болести у стомаку и цревима и кидање у телу. 5.) Нежно поправља столицу и чисти крв, чисти бубреге, ослобађа од меланхолије и хипохондрије, поправља апетит и варење. 6.) При спољној употреби је од ванредног утецаја на ране, на нове и старе ожиљке, израстке на телу, **на опечене у смрзнуте удове,** на огреботине, аушлоге итд. отклања главобољу, зујање, севање, реуму, зујање у ушима итд. Пазите увек на овде прикључену заштитну марку са зеленом дувном. Од фалзификата се може најлакше сачувати на тај начин, ако се од мене директно наручи. У патент-картонима разашиљем за Аустро-Угарску на сваку стотину франкирано 12 малих или 5 двоструких флаша за 4 круне. За Босну и Херцеговину 4 круре 60 потура. Мање се не разашиље. Разашиље се само уз претходну пошиљку новца или уз пошиљку капаре.

Зашто патите? када ћете против сваке и сваковрсне ране наћи сигурна лека, те скоро увек избећи тешко и опасно оперирање и ампутирање употребом

CENTIFOLIA-МАШЋУ

једино право од апатекара **A. Thierry-a.**

Ванредно је лековито при лечењу рана, а недостиживо при ублаживању болова. — Права Centifolium-маст може се употребити: код рђавих грудних болести породиља, против трвдоће груди у дојиља, против немања млека, против ротлауфа, бруха, отворених костију, против ишчашивања главкова и код рана од убода и удара, при уклањању страних материја као песка, стакла, трња, кугала из тела, код свакојаких отока, израштаја и чирова, код карбункула и рака, најпосле против гљиста, против подбијености ногу од хода, против рана од опека и мраза против рана од дугог лежања, код деце и болесника, отока у грлу, усирене крви, зујање у ушима итд. — Разашиљање искључиво уз претходну пошиљку новца. Две теглице заједно с паковањем и поштарином **3 К и 60 пот. На расположењу стоје многе оригиналне сведоџбе.** Молим свакога да се чува фалзификата, јер немају никаквог утецаја те нека пази, да ли је на теглици горња заштитна марка, и да ли је ужежена моја адреса: **Schutzengel-Apotheke des Thierry (Adolf) LIMITED in Pregrada**

Ова два лека, која су у лековитости ненадмашива нису изложена кварењу, на против што су старија тим су лековитија и од већег утецаја, не шкоди им ни мраз ни жега, могу се дакле употребити у свако доба године. Помажу и лече скоро у сваком случају са успехом, бар док не стигне лечник, али наравно не смеју се употребљавати фалзификати ни други слични помоћни лекови, који немају никакве вредности ни утецаја и за које се узалуд избацује новац, него треба употребљавати ове јавне опробане, јефтине и поуздане, а поред тога сасвим невине лекове светскога гласа, који треба да стоји у свакој породици у приправности за сваку могућност. Где се не могу добити праве са свим горе назначеним знацима о ваљаности, онда треба директно наручити и адресирати:

An Apotheker Thierry (Adolf) LIMITED Schutzengel-Apotheke

in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Главно стовариште у Будимпешти кад апотекара **J. v. Török**, у Загребу код апотекара **S. Mitteibach**,

204 14—50 и у Бечу код апотекара **C. Brady.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.